

Irkiy kemsitix siyasiti uygurlar ghezipping hekiki menbesi

(bu makalida yingi pakitlar kop,bolsa bir nushisi
rehbirimiz Rabiye Kadir hanimga yetkuzulse,bir nushisi
engilizqige terjime kilinip dunyaga anglitilsa-hormet bilen
kelem tewretkuqidin)

Zhungguoning xanggang, awmin katarlik alahide
rayonlirida yurguziwatkan <bir dolette ikki hil tuzum>i
dunyaga melum bolsimu zhungguo hokumitining
ohximigan rayonlarga bolupmu henzudin baxka milletler
olturaklaxkan rayonlarga yurguziwatkan ozgige
kanunliri dunyaga anqe bilingen emes.bolupmu uygurlar
ustidin ilip biriwatkan irkiy kemsitix we milli ayrimqilik
siyasiti uygurlarga we uygurlar bilen melum mezigil
arilaxkan az sandiki segek qetelliklergila ayan.uning
asaslik ipadiliri towendikiqe.

Birinqi-asasiy kanun ustige dessitilgen milli
zulumni kuqeytkuqi yerlik kanunlar.
Zhungguoning asasiy kanunida belgilengen<hemme adem
baraber,her bir puhraning dinga itikad kilix we itikad
kilmaslik erkinligi bar>digenliri karimakka zhungguoning
siyasiy adillikini korsitip bergendek kilsimu emeliyette bu
zhungguoning iqi-sirtiga korsitip koyux uqunla yizilgan
kuruk nersilerdur.nowette uygurlarga hekikiy
yurguzulwatkini bolsa kixilik hokuk we diniy erkinlikni
ayak asti kilguqi yerlik kanunlardur.mesilen,kexkerde diniy

siyasetni ijra kilidigan hojjet <kexkerning din ixlirini baxkurux tuzumlar toplimi> namlik qong bir kitap bolup ,u jemi bir yuz sekkiz bet. bu kitapning kirik altinchi bitidiki <onga yol koymaslik > tuzumide inik kilip on sekkizdin towenlarning , on sekkizdin axkan ottura tehnikom we ali mektep okuguchilirining, partiye ezalirining we dolet kadrlirining diniy paaliyet bilan xugillanishka bolmaydiganlikini eger baykilip kalsa kattik jazalaydiganlikini korsetken. bu kitapta mesqid <mesqid baxkurux hey'ati> terpidin baxkurulidiganlik, we nazaret kilinidiganlik , mesqid baxkurux hey'ati bolsa partiyelik rehberiy kadrlar, puhraqe kiyingen sakqi, ahale komiteti yoki kent mesuli yoki etrapniki mektep hadimi we wetenperwer ahunlardan terkip tapidiganlik, her bir wah namazda yukarki mesqit baxkurux hey'atining bex ezasi toluq kol koygan bir melumat jadwili yukuriga tapxuridiganlik iytirilgan. bu kitapning yigirme beshinchi betide <imamning hutbisi seweplik melum bir mesqitte jamaet kopiyip ketse uning imomini kaldurwitix kirek, imam we mesqit baxkurux hey'atidikiler kandak kixilarning mesqitke kirip – qikiwatanlikiga daim ko'z-kulak bolup mesqit tewelikidin baxka kixilarning kirishiga yol koymaslik, bolupmu jamaatning qetelliklar bilan geplixishiga agah bolup ehwal igellixga yol koymaslik, nawada xundak ix baykalsa qetelliklar ketkendin kiyin mezkur kixini sakqihaniga apirip sual – sorak kilix we jazalax kirek> diyilgan.

On sekkiz betlik bu kitapning her bir biti dinni qeklex bilen tolgan bolup, uningda asasiy kanunda belgilengen diniy erkinlikning sayisinimu korgili bolmaydu. bundak belgilimiler yalguz kexkerdila emes, belki putun xinjangning hemme yiride asasen ohxixip kitidu. bu tuzumler boyiqe bolganda musulmanlarning balilirini diniy okutux putunley men, i kilingan bolup eksiqe mekteplerde ilip birilgan atizimlik terbiye uygurlarning kiyinki ewlatirini dinsizlikka mejburlaydu.

Xinjang uygur aptonum rayonidiki musulmanlarning diniy terbiye mesilisi hekkide gep bolganda jungguo hokumiti her daim xinjang islam inistotini destek kilidu. uningda zadi kanqilik talib okuydu dep sual koyulsila bu inistotning emeliyette xinjangdiki musulmanlar we islam ellirining agzigha silingan imizge ikenligini bilgili bolidu. qunki xinjang islam inistotiga her tot yilda bir kitim okuguqi kobul kilinidigan bolup, okogugilarning omumi sani ikki yuzdin axurulmaydu. bu san inistot emes hetta bir baxlanguq mektep bolux salahitigimu toxmaydu. uning ustige bu inistotning kizlar tarmiki yok. putun uygur aptonum rayonida kizlar uqun birmu diniy mektep yok. eksiqe uygur kizlar zhungguoning iqqiri olkiliridiki kawakhana hojayinlirining usulqilikka tallap ekitixi, yaki xinjang hokumitining ularni dingiz boyi rayonliridiki zawudlarga mejburi yotkixi bilen uygur kizlar dindin we orpe –aditidin yiraklaxturulmakta.

Musulman balilarga namazni we, kuran okuxni ugetken ahunlar we buwimler yurt-yurtlarda kolga ilinip turmilerge taxlandi. mesilen: kexker xehiri togiqi mehellisidiki enwer kari balilarga kuran ugetken digen jinayet bilen ikki ming bexinqi yili on yillik kisilgen bolup hazir turmide.

Ikki ming altinqi yili aksu aykol yizisidiki iziz mahsum yazlik tetilde oyde bikar kalgan uruk-tukkanlirining baliliriga namaz okuxni ugetkini uqun sakqilar uni kolga alidu. balilarning ata-anisiga uq ming yuendin jerimane koyidu. we iziz mehsumning oyini topa ittirix maxinisida orup tup-tuz kiliwitidu.

Kexker nezer bagh mesqitning imami yusup karini bala okutkanligi uqun imamliktin ilip taxlap ikki ming tokkuzinji yili etiyazda tokkuz yillik kamakka hokum kilidu.

Ikki ming yettinqi yili altinqi ayda aksu aykol yizisining sayirik kentidiki abdukirim ablani bugday orux banisida on-yigirme balini din okutuxka texkilligen digen guman bilen ottuz ming yuan jerimane koygan.

Ikki ming altinqi yili hotenlik musa kari urumqide balilarga kuran ugitiwatkanda sakqilar oyge bisip kirip balilarni we musa karini kolga alidu. musa kariga uq yillik ,musa karining hotuniga kizlarni okutkan dep bir yillik kisidu.

Ikki ming sekkizinqi yili tokkuzinqi ayda ibadet hinim Urumqi xehride bex kiz baliga kuran ugitiwatkanda sakqilar

teripidin kolga ilingan. Ta hozirgige Urumqi xumigo ayallar turmisi ikkinqi dong,totinqi oyde solakta yitiwatidu.

Musulmanlarning baliliriga musulmandarqilikning yolini,namaz we kuran okuxni ugetkenliki uqun ustazlarning turmige taxlangan,jerima ne koyulgan,tirilgu yerliri tartiwilinip,yurtin koglap qikirilgan,hetta oyliri zenjir tapan tirektur bilen orup tuzliwutilgan bundak wekeler kexker ,hoten,aksudin omumen xinjangning hemme xeher –yiziliridin tipilidu.

Burun bala okutkan ustazning ozinila jazalaytti,yikinki bir neqqe yildin biri balilarning ata-anilirinimu koxup jazalaydigan,hetta nearside balilarnimu turmige taxlaydigan boldi.

Ikki ming sekkizinqi yili turpan xehiri hanggong mehelligide olturuxluk tijaretqi abletjan ogli mehmudni mehpi halda kuran okutuxka apirip bergenidi.sakqilar oy ahturux jeryanida buni baykap kilip mehmudning ustazini kolga alidu,dadisi abletjanga jerimane koyidu.on bir yaxlik mehmudni alte aygige ata-anisidin ayrip urumqidiki yamalik balilar turmisige kamaydu.

Urumqining yamalik tighiga jaylaxkan bu turme <yamalik ige-qakisiz sergerdan balilarni yurtiga kayturux orni>dep qiraylik nam birilgen,emeliyette din okup kolga quxken balillarni jazalaydigan,ata-anisidin tirik ayriydigan,we atizimlik terbiye ilip baridigan rehimsiz ozgertix ornidur.bu yerde jazaliniwatkan balilarning eng

kiqiki yette-sekkiz yax,eng qonglirimu on tot-on bex yaxtin axmaydu.

Ikkinqi. kanun ijrasiidiki axkare irkiy kemsitix

Irkiy ayrimqilik siyasiti eng uzun dawamlaxkan jenubiy afrika allakaqan irkiy kemsitix kanunlirini emeldin kaldurup dunyadiki irkiy barawerlikning simowul dolitige aylinip kalgan bolsa,zhungguo irkiy kemsitixni kanun arkilik axkare yolga koyup sotsiyalistik kuldarlik tuzumining hekikiy mahitini axkarilimakta.

Buning hiqkim tiniwalalmaydigan bir pakiti xuki zhungguoning herkandak bir helkaralik ayridurumida qet,eldin kelgen yaki qet,elge manggan her bir uygur baxka yoluqilardin ayrip az digende bir saet ayrim oyde tekxurulup sual-sorak kilinidu.bolupmu olimpik yigini munasiwiti bilen bu hil irkiy ayrimqilikni resmilexturwalgandin kiyin ular kilqimu kozge ilmastin meyli er yaki ayal bolsun uygurla bolidiken somkisidin baxlap iq kiyim hetta paypaklirigiqe ahturidu.andin ularni saklitip koyup passport melumatliri qigra mudapie kisimlirining mehsus ixhanisidiki kompyutorda inqike we uzak tekxuridu.

Uygurlarga yurguzidigan bundak irkiy horlax we milli ayrimqilik yalguz ayruportlarda emes zhungguoning iqki olkiliridiki mihmanhana-saraylardimu kaide-tuzum kilip belgilengen.

Koqmen henzular xinjangning herkaysi xeherliride nopussiz, kimliksiz erkin-azade yaylap yurgini bilen hemme resmiyetliri toluk uygurlarmu zhungguoning iqki xeherliride yatak alalmaydu. hetta medeniyet we terekkiyat jehette zhungguoning aldinki katarida turidigan shanghey xehiridimu uygur kimlikini kotergen herkandak bir puhra haliganqe mihmanhaniga orunlixalmaydu.

Uygurlarni bir karimakka qet, ellikmikin dep kalgan shanghey mihmanhanilirining kutkuqiliri desliwide ularni kizginlik bilen kutuwalidu, arkidin yatak biliti kisix uqun uning kimlikini korup uygurlikini bilgende pozitsiyesi derhal ozgurup <yatak yok, sanga yatak birelmeymiz> deydu. eger buning sewebini quxendurup ber dep kattikrak jidellekse, <shanghey xeherlik sakqi idarisining uygurlarga yatak bermeslik togurluk mehsus quxxurgen hojjeti bar, biz bu hojjetke hilaplik kilalmaymiz> deydu. bu nowette shangheydiki barlik mihmanhanilardiki omomiy ehwal.

Zhungguoning herkaysi jaylardiki kanun ijraqiliri uygurlarga kupkunduzde irkiy ayrimqilik kilixta kilqimu hijil bolup kalmaydu. qunki ular bundak kilixka adetlinip ketken.

Ikki ming tokkuzunqi yili bexinqi ayning onbexinqi kuni jume namizidin kiyin xinjangning hoten xehiride yette-sekkiz yuz sakqi bir neqqe bironiwikning hemralikida tilifon bazirini merkez kilgan halda tot etrapni korxap uygurlarning kolidiki yanfonlarni yigiwalidu. yanfon

uqurlirini tekxurimiz digen bahanida uygurlar aqkan telefon dukanliridiki barlik telefonlarni musadire kilip ekitidu.xu wekedin kiyin hotendiki kopligen uygur ozlirining kanunluk mal-mulki bolgan yanfonliridin ayrilip kalidu.

Uqinqi medeniyet jehettiki milli kemsitix

Nowette uygurlar koqmen henzularning hokukni igelliwilixi,medeniyet zorawanliki,we milli kemsitixi tupeylidin salahiyet jehette oz yurtining musapiriga aylinip kaldi.

Ikki ming uqinqi yili tokkuzinqi aydin baxap <kox tillik maarip >digen nam astida uygur mekteplirini henzu mekteplerge koxuwetti.we baxlanguqtin ta ali mekteplergiqe derslerni mejburi henzuqe otuxke baxlidi.ikki ming yettinqi yilidin baxlap xinjiangning eng qet yiza-bazarlirigiqe <kox tillik yesli> tesis kilinip,mektep yixi toxmigan uygur balilarga ana tilidinmu burun henzuqe ugitixni yolga koydi.zhungguo hokumiti uygur tili we medeniyitini kilqimu kozge ilip koymidi.belki uygur tilini kanun boyiqe olum jazasiga hokum kilingan til,uygur medeniyitini jinayetkar medeniyet hisaplap bax koterguzmidi.

Ayallarning yaglik artixi,erlerning sakal burut koyuxi uygurlarning korunerlik milli orp-adetliridin bolsimu henzular oz orp-aditige maslaxaturux uqun idare-organlarda uningga qek koydi.yurt-melilerdiki hijaplik ayallar we sakal koyuwalgan kixilerni tirorqi gumandarlar kara tizimlikige

kirguzdi. hetta sakqi orunliri sakal-burut koyganlarning kimlikini bijirip bermeydigan boldi.

Ikki ming tokkuzunqi yili uqinqi ayda aksu wilayiti awat nahiyisi dolanlik yizisida atmix yaxtin axkan bir uygur boway kimlikini bijirix uqun yizilik sakqihaniga baridu. sakqihana baxliki zhang sojang bowayni korupla <sen tihi sakiling bilen sakqihaniga kirixke pitindingmu?> dep warkiriginique orunduktin sekrep turup bowayning apak sakallirini tutamlap tartip, kan qikiwatkiniga karimay putunley yulup taxlaydu. bowayning ingekliri kanga boyulup, birdemdila tonugusiz derijide ix xip kitidu. Bu ix hili mezigilgige amma arisida gulgula kozgaydu.

Gerqe zhungguo komunistliri errep-islam ellirige dostluk kolini tengligendek kilsimu uygur musulmanlar arisida diniy erkinlikning kattik qeklenginige, hetta errep tili kanunsiz diyilip xinjiang uygur aptonum rayonida errep tili kurslirining putunley qeklenginige birmu errep doliti narazilik bildurup bakmidi.

Eslide Urumqi xehiride xehsler aqkan ondin koprek til terbiyelex kursliri bolup uningda henzuqe, ingilizqe, rusqe we errep tili ugitetti. ikki ming altinqi yili bexinqi ayda urumqide awal mehsus errep tili ugitidigan <sada> til mektipi emeldin kalduruldi. uning Abdulla katarlik muderrisliri kolga ilindi we nazaret kilindi. arkidinla <yoruk> til terbiyelex mektipi takaldi. kalgan til terbiyelex mektepliridiki errep tili kursi birdek tohtitildi. buning bilen

erep tili yeni kurani kerimning tili xinjiang uygur apyonum rayonida ugitixke bolmaydigan kanunsiz til bolup kaldi.kariganda erep ellirimu zhungguoning heywisidin korkup xinjangda qikirilgan erep tili hekkidiki bu hokumge karxi bir nime diyixke pitinalmigandek kilidu.

Zhungguo hokumiti uygur musulmanlirining milli medeniyiti,orp-aditi we hiyt-bayramliriga hormet kilix emes belki qeklex,nazaret kilix hetta kesten qixiga tigip weke peyda kilix arkilik tihimu kop musulmanlarni jazalaxka teyyar turidu.

Bultur ikki ming sekkizinqi yili uygurlar ottuz kun roza tutup hiyt kuni hokumet dairlirining buyruki bilen hiyt Otkuzalmidi. hokumet putun mesqitlarning imamliriga <kaysi bir imam hiyt kuni jamaetke hiyt namizini baxlap biridiken,imamliktin ilip taxlap ,kattik jazalaydu>dep buyruk quxxurdi.xunga roza hiyt kuni birmu imam namaz baxlap birip turmige taxlinixni halimidi.qunki bultur hokumet belgilep bergen uygurlarning ottuz kun ramizandin kiyinki roza hiyti oninqi ayniq birinqi kunige,yeni zhunghua helk jumhuriyitining dolet bayrimiga Togra kelgen bolgaqqa hokumet u kuni musulmanlarning toplinip oz hiytini otkuzuxke yol koymidi.buning bilen ikki ming sekkizinqi yili xinjiangdiki uygur musulmanlar ottuz kun roza tutup,roza hiyt namizini oz kerelidin ikki kun kiyin okuxka,kiqikip hiyt kilixka mejbur boldi.bu yil roza tutiwatkan uygurlar yene allakandak bir sewepler bilen hiyt kuni hiyt kilalmay kilixtin endixige quxmekte.

Ramazan ayliri putun dunya musulmanlirining hoxallikka qomudigan kunliri bolsa zhungguoning xinjiang uygur aptonum rayonidiki musulmanlar uqun zulum qikige yetken eng karanggu kunlerdur.ramizan aylirida mesqitlarning etrapida puhraqe kiyingen sakqilar adettikidin kop bolidu.mesqitlerge ornitilgan til kamiralar, we mesqit baxkurux heyitining kadirliri jamaetni kiqe-kunduz nazaret kilip turidu.mehelle-kentlerde nazaret kuqeytilip kuran okuwatkan balilarning bar-yoklugini bilix uqun oymu oy tekxurilidu.herkaysi ali mekteplerde namaz okugan yaki roza tutkanlar mekteptin heydilixke baxlaydu.idare-organlardiki uygur kadirlar we mekteplerdiki okutkuqilarga roza tutkuzmaslik uqun quxliri oyge kayturulmay mejburi tamak yiguzilidu.

Urumqi tibbi uniwerstitining <yixueyuen>bir uygur okuguqisi kozige yax algan halda bultur ramizan ayliridiki ehwallarni mundak bayan kilidu <ramizanning birinchi kunidin baxlap okuguqilar yatak binasining her bir kewitidiki karidorga birdin karwat koyulup nazaretqi orunlaxturuldi.yirim kiqide kaysi bir yatakning qirigi yikilsa nazeretqiler derhal xu yatakka usup kirip:-zoluk yimekqi bolgan kaysing?dep uhlawatkanlarnimu oygutup tekxuruxke baxlidi. zolukta yiyix uqun keqliri yatkka tamak koturup mangsak,-herkaysing roza tutmakqimu?dep tamaklirimizni tartiwilip ismimizni tizimlaxka quxti.nailaj mektep axhanisidin qaydanlarga kaynak su ilip,kattik nan bilen roza tutux uqun yataklarga ekirse ahximi yatakmu

yatak kirip qaydanlarni yigiwaladi.biz zolukka kopkanda nailaj qiraknimu yakmay karangguda soguk su bilen kattik nanni gajap bir ay rozini qikarduk....>mana bu yalguz Urumqi tibbi universitidiki emes putun xinjangning herkaysi jayliridiki ali we otuura tihnikom mekteplirining ramizandiki janlik resimi.

Totinqi urumqidiki bexinqi iyul wekesini bir terep kilixtinla hokumet dairilirining irkiy kemsitix siyasitini koruwalgili bolidu

Irkiy kemsitix zhungguo hokumitining az sanlik milletlerge bolupmu uygurlarga tutidigan ozgermes pozitsiyesi.zhungguoda herkandak bir xehsiy melumat jedwilini toxkuzuxta milliti alahide eskertilidu. zhungguoda girajdan boluxtinmu uning kaysi millet boluxi intayin muhim. Qunki bir ademning henzu yaki baxka millet boluxi uning siyasiy tekdiride,hizmetke osturulux yaki quxxurilixide, menpeet ,kedir-kimmet mesililiride hetta jinayi jazaga tartilixida intayin muhim asas.mana muxundak jedwel toxkuzuxtek kiqik ixlardin baxlap,bexinqi iyul Urumqi wekesini bir terep kilixtek qong Ixlargiqe zhungguoning milliy ayrimqilik siyasiti nahayti inik.

Bu kitim urumqide yuz Bergen wekemu emeliyette henzu hokumranlirining uzundin buyan uygurlarga yurguziwatkan milliy zulum we irkiy kemsitixining netijisi idi.uni bir terep kilix ixliridimu yenila hakimyet bixidiki henzularning irkiy ayrimqilik pozitsiyesi ipadilendi.

Urumqining birinchi kol emeldari, xeherlik partikomning shujisi Li yettinchi iyul muhbirlarni kutuwilix yiginida qet, el muhbirlirining sualiga jawap bergende mundak deydu: <derweke yettinchi iyul kuni bir kisim idare organlardiki henzu kadrlarning we az sandiki henzu ammining texkillinip uygurlarga hujum kilix, urux we qipix ixliri yuz berdi... uygurlar arisidiki uq hil kuqlermu ularga karxi yene urux, qepix bilen xugillandi...>. koriwilixka boliduki uygurlarga irkiy kirginqilik ilip bargan, urux-qipix bilen xugillangan henzular hokumet daerliri teripidin aklax teleppuzida bir kisim <henzu amma > diyildi. ularga karxi ozini kogdiganlar bolsa yenila uygurlar iqidiki <uq hil kuqler> yeni bolgunqi unsurlar dep ataldi.

Zhungguo merkiziy komtiti siyasiy biyuroning daimiy ezasi, xinjiang uygur aptonum rayonluk partkomning baxliki Xinjangning gawirnori wanglequan yettinchi iyul henzularning koqiga qikip uygurlarni urux, olturux wekesi hekkide telwiziye nutki sozleydu. uning nutki <xinjiang geziti>, <Urumqi keqlik geziti>, <xinjiang xeher geziti> (xinjiang metropolis daily) katarlik gezitlerde ilan kilinidu. U sozide bexinchi iyul wekesini urup, qikix zorawanlik wekesi deydu-yu, henzularning ohxax usulda peyda kilgan wekesini birer yerde kanunsiz kilmix dep kalmaydu. belki <... bundak bir herketning esla hajiti yok idi... bundak herket kollinixning kilqe zoruruyiti yok... kopqillik ammining gezep-nepritini quxunuxke bolidu> dep henzularning bu herkitige karita hisdaxlik

teleppuzida pauzi towen bir ipade bilduridu. Wanglequan nutukining ahirida <herkaysi idarilerning oz hizmetqiliri we aile tawabatliriga hizmet ixlixige wakit bar,xarait bar bolsun uqun bugun keq saet tokkuzdin baxlap Urumqi xehiride omomiyuzluk katnax baxkurux tuzumi yolga koyilidu,buning kopqillikke ekilidigan kolaysizlikini quxunixini umid kilimen >dep tiliviziye nutikini tugitidu.del xu wakitning ozide koqilarga qikiwilip irkiy hujum we kirginqilik bilen xugulliniwatkan henzularga karita zhungguo komunistik partiyesining xinjang uygur aptonum rayonluk partikomiga wakaliten sozlengen bu nutuk buyrukka kariganda koprek yalwurux we quxendurux haraktirini algan ,wezni yumxak.unning ustige bu nutukni bir kisim henzular allakaqan kutrap ,koqilarda adem olturuxni baxliwetken,ehwal yamanlixip hokumet sukut kilip tursa bolmaydigan halga yetkende yeni del yettinqi iyul quxte ilan kilinginiga karimay ,keq saet tokkuzda andin omomiyuzluk katnaxni baxkurux yolga koyulidiganliki, uningiqe <wakit bar>,<xarait bar>likidin signal bergeqke bu nutuktin kiyin henzularning zorawanliki tihimu ewjige qikidu.keq saet tokkuzgige hokumet sakqiliri omumen henzu namayixqilarni kogdax,meylige koyuwitix omomiy jehettin kari bolmaslik positsiyesini tutidu.netijide yettinqi iyul quxtin kiyin Urumqi birinqi dohturhanining (yixoyuening) aldida bakkallik kiliwatkan on uygur yaxning bir yolila urup olturilixidin baxlap neqqe mingligan uygur bir neqqe kun iqidila urup olturilidu.hetta

urumqining hejasen, yehu katarlik meliliride henzular uygurlarning oylirige toplixip bisip kirip aile boyiqe kolliktip olturup taxlaydu. herbi we sakqilarning bexinqi iyul itip taxligan rabiye kadir soda sariyi aldidiki ikki yuzge yikin uygurni, kiqe saet onlardin kiyin qiraklirini oqurup manggan broniwiklarning hemralikida hazirki yingi silingan aptonum rayonluk mukam amsambilining yinidiki bir halta koqiga kapsap yamgurdek ok yagdurup sirip taxligan uq-tot yuzqe uygurni, beyge meydanidiki karakoyuk itip olugini herbi maxinilarga bisip ilip ketken hazirgiqe uqurini bermigen neqqe ming uygur erlirini, altinqi iyul kiqe saet ikkide yaxlar bagqisining iqidin tutup aqikip piyadiler yolida katar tizildurup aptomat bilen itip taxligan on tot yax bala we bir ayalni koxup hisapliganda bu kitim olturulgan uygurlarning sani az digendimu alte mingdin kem emes. xu herket jeryanida kolga ilingan uygurlar iqide deslepki uq kun turme sakqiliriga we sorakqilarga <tutulgan unsurlarga urup –qikixning temini tititip koyunglar> digen mehpi buyruk boyiqe urup olturwutilgen, kiyin bu izni yoxurux uqun exu urup olturwutilgenlerni <kiqip ketken jinayet gumandari> dep ilan kilip resimini gizitke bergenliki melum.

Bu wekedin kiyin hokumet helkni iane toplaxka seperwerlik kilip bexinqi iyunda olup ketkenlarning aile tawabatliriga her bir oluk uqun tot yuz yigirme ming helk puli biridiganlikini jakarlidi. yettinqi iyun we uningdin kiyinki henzularning kirginqilik wekesining haraktirini

hokumet ta hozirgige kanunsiz dep bikitmigen bolgaqqa henzular teripidin olturulgan uygurlarga tot sinitmu birilgini yok.

Yukarkilardin koruwilixka boliduki zhungguo kanunining we xinjang yerlik hokumet rehberlirining ohximigan milletke ohximigan pozitsiye tutuxi henzularning dawamlilik zorawanlik bilen xugullinip ta hozirgige uygurlarni mehpi olturup taxliwitixidek jinayi kilmixliriga yol iqip berdi.

Buning bir misali xuki uygurlar arisida <tar koqa>namlik nahxisi bilen nam qikirip qolpanga aylangan nahxiqi mirzat alim bu yil sekkizinchi aynning bixida oydin qikip ketkenqe gayip bolidu.aridin bir neqqe kun otkendin kiyin uning ikki kozi oyulgan,put kolliri kisip taxlangan iqinixlik jesidi urumqidiki henzular rayonidin tipilidu.mirzat alim bu yil emdila kirik alte yaxka kirgenidi.uygurlar arisida tesir kozgigan bu danglik xehsning olumi yene kanqiligan namsiz uygurlarning uyer buyerlerde mehpi olturulup taxlap koyulwatkanligini quxendurup biridu.

Dimek zhungguo hokumitining az sanlik milletlerge bolupmu uygurlarga yurguziwatkan irkiy kemsitix we diniy qeklex siyasiti uygurlar arisida kunsiri narazilik we gezepni peyda kilsa,helkarada zhungguoning dunyadin mehpi tutup kiliwatkan qong millet terorizimini bargansiri axkarilimakta.

(wetendin kelgenlerning agzidin pakitlar اساسida anglap kelemge alguqi turkiyedin---kamran)